



Ivan Mažuranić:

Dopuna Gundulićevog *Osmana*

14. i 15. pjevanje

SADRŽAJ

PJEVANJE ČETRNAESTO	2
PJEVANJE PETNAESTO	12

PJEVANJE ČETRNAESTO

- Nebesa su knjige od vijeka,
Gdje svojim prstom višnji piše,
Neka vidi, tko ga nijeka,
Čijim duhom stvor saj diše.
- 5 Vjekovitijem na njih slovi,
Kijeh ne izbrisa ikoje vrime,
Ki sagradi vas svijet ovi,
Štije se višnje stvorca ime.
- S njih se vječna ori slava
10 Vječnom trubljom, svijet da sliša:
Božja je ovo sve država,
A kuća mu svijeh je viša.
- S njih je lijepos svaka od svijeta
I što uzdrži zemlja i vriježi:
15 S njih nam četir dobe od ljeta,
S njih nam daždi, grmi i sniježi.
- Nu potolas ljudska neće,
Što 'e na danu, da je dosta
Znati umrlom umu, veće
20 Ište i u mraku što još osta.
- Tere i gatat bjehu umrli
Davno u zvijezde jurve uzeli,
Il im dobru kob, il vrli
Udes paka nebo veli?
- 25 I premda se kada i zgodi,
Bi li znanje, bi li sreća,
Da buduće vrijeme usplodi,
Što kom zvijezda dat obeća:
- Ali 'e plahos, crv da trudi
30 Vidjet, višnji što mu odluči,
Hteć iz tmina, u kijeh bludi,
Vječne sude da prouči.
- Nu što čovjek željno izgleda,
Il česa se straši i boji,
35 Vele 'e spravan znat naprijeda,
Kругu u višnjem, da l' ne stoji?
- Tijem ni'e čudo, kad zamrači,
I tiha se noćca uhvati,
Neka u mirnu sanku svači
40 Jadi budu zamućati,
- Što mladahan car Čelebi-
Mahumeta tajno uprosi,
Željan čuti, vijeće od nebi
Što mu u skutu svome nosi,
- 45 Veleć: »Starče, daj otvori
Strašne knjige, kobne liste,
Za saznati, jesu l' gori,
Ke su u mene, misli iste.
- Čin' mi vidjet, na što sluti
50 Nebo odzgara, i ke sude
Imaju moji čekati puti,
I da li mi srećno uzbude.
- Pak i ako mi zvijezda moja
Rasap kaže prijeki i teški,
55 Znaj, da predat ne će, od boja
Tko mač vidje jurve leški.
- Koga od smrti strah ne plaši,
Taj ni od zvijezda predat ne će:
A on, tko se vijek ne straši,
60 K svrsi ureda doći umjet će.
- Tako i ja ću umjet poći,
Slavni prorok gdi umro je,
I mogućom svóm pomoći,
Priukrijepit carstvo moje.
- 65 Ni me veće želja mori,
Da se zvijezde sa mnom slažu,
Neg li prepas, da se obori
Zled njih na me, i gnjev mi ukažu.
- Tijem tva mudros brzo neka
70 Po nebu se prostre vedru:
Take odluke mirno čeka,
Tko mač svijetli paše o bedru.«
- Tijem zamuknu. Ali ureda
Mahmet mudri zborit stane,
75 Ki raznavat zvijezde gledà
Sred arapske srećne strane.
- Gdjeno u skutu noćna mraka
Mnokrat tihu noćcu istraja
Motreć kruge, dok ga paka
80 Car ne uzvede vrh saraja,
- Da nebeska djela uhodi
Čudni vještac, i što vidi,
Da poraze carske vodi,
Neka upitan javit slidi.
- 85 On prevraćuć davne knjige,
Ke kaldejski jezik sazda,
Progoniti ljute brige
Nahodaše rados vazda.



- I tako mu danci stari
90 U nauku tonu i bježe,
Da za ino i ne mari,
Neg što višnji kruzi vriježe.
- Crte ravne, krive i bijeli
Listi od knjige nanizani
95 Čudnijem slikam bjehu uzeli
Mjesto svakoj hrama u strani.
- Tu najprije vidaše se
Zemlja Atlantu stati o pleću,
Gdje na srijedi sjedi, i gdje se
100 Sva nebesa o njoj kreću.
- Sred svjetlosti svoje žarke
Merkurio bog bi štiti,
Od hitrine i od varke
Vrelo onijem, kijeh on štiti.
- 105 Malo dalje, gdje se uvija
Drugi krug, bi mjesec krni,
Kako roge pruža i svija,
Kad se utapa u mrak crni.
- Bi zatijeme vidjet dano,
110 Kako Marte i Venere,
Sada docno, sada rano
Oko zemlje put svoj mjere.
- A med njima bješe čudo,
Božje oko ke se veli,
115 I na djelo mrzeć hudo
Vas saj donji svijet veseli.
- Jove silni zatijem slijedi,
Gdje ponosno u krug hodi,
I Saturno, čačko sijedi,
120 Ki jur nebom svijem gospodi.
- Ostale se paka paze
Sjajne zvijezde lijepu u redu,
Gdje sunčane bježe od staze,
I svijet dvorit obnoć gredu.
- 125 Al nadasve bješe tudi
Strašnjih vidjet kolo od zvijeri,
Kako u bijesu svome bludi,
I oko svega put svoj tjeri.
- Tu se ovan vitorogi
130 I bik ljuti u krug vrti,
I nestavnoj rak na nogi,
Spravan, klještim da usmrti.
- Tu se vrli lav zamjera,
Kako oholo skače i rika,
135 I štipavac, koga tjera
Rasrčena strijelca slika.
- Tu raspaljen jarac veći,
I bez vode riba izdiše,
I tisuću zvijeri ječi,
140 Ke bi brojit bilo odviše.
- A pak vidiš, ko sve druži
U svoje se stane i kuće,
I u pase, kijem se kruži
Nebo, mrzle, srednje i vruće.
- 145 Tamnijem črknjam, mrkljijem brojí
Posijano sve se gleda,
A nada, svijem vještac stoji
Sijede brade, lica blijeda.
- Zvijezdam tkana anterija
150 Niz suhe mu pada pleći,
A rame mu strašni ovija
Zvjerski u buci krug i smeći.
- Tacijem spravam sude od nebi
Bješe starac štiti obiko,
155 Svjetujući što je trebi
Za izbjegnut djelo priko.
- Ah, kolikrat teške udese
Glava od carskijeh on odvrnu,
Hrleć znanjem svojim, gdje se
160 Množ najveća zledi zgrnu.
- Ali tadar još ne bješe
Nakanio pakó kleti,
Da se vražje sile odriješe,
Ke dno jazâ Bog htje speti.
- 165 Još ne bješe tamni onada
Poplavio ponor svijeta,
Ni crnoga svoga stada
Jošte izrigo, svijet da smeta.
- Tijem pazeći prijeke štete,
170 Ke mu nebo kaže odzgara,
Da carevoj glavi prijete,
Preteška ga muka obara.
- Jadom mori vjerna sluga
S onoga se, kob što sluti,
175 I tijem veća još mu 'e tuga,
Čijem su bliži carski puti.
- S česa gorke pun pečali,
Što mu na put side pako,
Od jeda se vas ražali
180 I sta zborit caru ovako:
- »O mogući care od cara'
Po kom ini svi gospode,
Uzeo bih ti draže odzgara
Javit glase, bolje zgode;

- 185 Ali kad me, da ti vjerno
Sve navijestim, tva vlast nuka,
Kazat ću ti pravo i smjerno,
Što mi višnja kaže ruka.
Nebesa ti rijet me sile -
190 Nauk ako me moj ne vara -
Da paklene ljute od sile
Trijes odazgar na te udara.
I da pakb vas se zbuča,
Da ti raspe teške uzroči,
195 Ku to vidi, tko obruča
Put ovoga svrne oči.
Čijem se u raka ljetos budu
Bog Saturno sresti stari
I bog Marte, za pak hudu
200 Kob zemaljske vrć na stvari.
A znaš dobro, da sinovim
Vlaštitijem se prvi pita:
Toli srcem jur njegovim
Vlada tvrdos vrlovita!
205 Drugi što je, trijebi nije
Tebi, o care, ja da velju,
Ki kraj ravne Podolije
Krvnu okusi njega želju,
Pače vidje, on da ispuni,
210 Kobna zvijezda što ti objavi,
Kad Carigrad vas se uzbuni
Na Ahmeta ti ćačka slavi.
Ah, još sad mi srce prèda,
I bijela se ježi brada,
215 Misleć, kakvijem okom gleda
Vrh ovoga svijetla grada!
A i sad ti zvijezda rodna,
Bojna od strijelca ka je slika,
S pomrake će bit nezgodna
220 Kvaruć djela tva velika.
I da išto se toga uzbude
(Što bog dobri zgar odvrati!),
Vaj, ki raspi, koje hude
Štete od ljute bit će rati!
225 Istina je, da za vrijeme,
Dvaš dok mjesec zemlju obide,
Nješto bolje stupa vrijeme
I srećnije doba ide:
Ali od svibnja dane klete
230 Isti arapski jezik kune:
A ti u nj emu hoć' da lete
Tve korablje blagom pune!
- Tijem, o care, ako ikada
Spozna istinu znanja moga,
235 Ah, uslišaj jošte i sada
Ucviljena roba svoga.
Put istočnijeh svijetlijeh strana
Tvojih dobar' još ne snosi,
Dok ne vidiš, inijeh dana
240 Ina sreća što ti nosi.
Pače neka svaki vidi,
Na dvorovim da ć' ostati,
Htjej, da udilje ličnik slidi,
To tvom puku na glas dati.
245 Jer ako me sve ne vara,
- A jeda se zbude tako! -
Usred tvoga janjičara
Gnjezdo svoje vrgo 'e pakó.
Gdi ako se ljute uzgoji
250 Od nabune strašna srda,
Gdje su, dok se uspokoji,
Ka ćeš na nju zbacat brda?
I ako se - ali oprosti
Tve viteštvo, sad što rijet ću -
255 Sve navrše vražje zlosti,
Zrijet će žalost svijet još veću.
Vajme, ki mi strah zadava,
Što mi kobni kažu broji!
Čijeme i ista carska glava
260 Na ramenu slabo stoji!
Ah, koli je teška osuda
Prijeke unaprijed vidjet jade,
A pak ne znat, kamo i kuda
Za izbjegnut je ić valjade.
265 Teške raspe pazim tvoje,
S tvoga puta ki ti prijete:
A ne more znanje moje
Svojom vlasti da ih smete.
Ta je, o care, vlas pri tebi,
270 Samo riječcu jednu izjavi,
Da do bolje sreće s nebi
Istočni se put ostavi«.
I bio bi starac veće
Uložio još besjeda
275 Za odvrnut gorke smeće
Carske od glave, s kojih prèda:
Ali mlad car za ne čuti
I ne odustat misli od svoje
Cijeć bojazni, kob što sluti,
280 Riječ mu u tijeku presjeko je,

- Rekuć: »Prestan', ah, prestani,
Starče, od smečâ množ toliku
Veće izbrajat; jer zamani
Hrabru 'e iz zvijezda štit bojniku.
- 285 Grob što klanjat vlas ma hodi,
Nebu ugodna stvar će biti:
A tko samo nebu ugodi,
Toga od pakla nebo štiti.
- Bog vrh neba i do njega
290 Mahumet se sveti uzvisi,
A ostalo što je ovega
Svijeta, o caru samom visi.
- Tijem ne vidim, zvijezde gdje bi
Svo'im gospodstvom vladat smile:
295 Moje 'e radit, što mi 'e trebi,
I ne prèdat kobne od sile.
- Pak da i jest višnja volja,
Carstvo i život da mi se ote:
Budi; i slavna smrt je bolja,
300 Neg li život pun sramote«.
- Presta, i ode mlad car vrijeme
Slatki sanak da boravi,
I u mirno noćno vrijeme
U zaborav brige stavi;
- 305 Jer koli se kaže s dvora
Stavne misli, srca jaka:
Toli iznutra pak se otvora
Najprije sumnja, prepas paka.
- Razabirat sobom stane
310 Udes mladijeh svojih ljeta,
Gdje tražeći carstvu obrane,
Raspom prijeti kob mu kleta.
- I čijem trudan tač se topi
Po razlicijeh misli moru,
315 Zenice mu san zaklopi,
Ter speć osta svijetlu u dvoru.
- U to i noćca svojim koli
Nad tjeme se pope svitu,
Steruč svudar uokoli
320 Svu koprenu zvijezdam šitu.
- Bješe u doba, od jacije
Saba zora gdje se dijeli,
Gdje ni glasa čuti nije,
Kud Carigrad stre se bijeli,
- 325 Razmi što gdje pas zalaja,
Ki stražara vjerna 'e slika,
Il kapidži sred saraja
Grubijem grlom ure vika.
- Od Crnoga mjesec mora
330 Izišavši gradu u oči,
Bijeljaše se vrh ponora
Crnijeh vala od istoči.
- S zapada mu bjehu paka
Bijelo more i munare,
335 S kijeh se odbija svijetla zraka,
Kâ dažđaše na nj odzgare.
- Čijem s mečetâ mjesec hrve
S mjesecom se sjajnijem s nebi,
Na tisuće zraci vrve,
340 Carigrade slavni, u tebi.
- A sijevo bi jošte i više
Čista u srebru ti bjelila,
Tvojih mirâ da ne biše
Stegla od pakla crna sila.
- 345 Al po vrsijeh tvojih ona
Kobnu u redu kleta stoja,
Muklijem krilom svud smiona
Leteć noćnijeh sred pokoja.
- Tijem pazeći, car gdje trta
350 Neodluke prijeke u tmuni,
I zvjezdarska kobna črta
Da ga u sebi prèdat čini:
- Jedan onijeh, koji iz straha
Vječnijeh oganj' na svijet doše,
355 Na mjesečnoj zraci ujaha,
Odri carski gdje se stroše.
- I ljiljskijeme dočijem krilom
Strašna neman cara opsjeni,
Paklenom mu snit da silom,
360 A ona hodžom pak se izmijeni.
- Sni car, kako vrh prestolja
Otmanskoga sjedi u slavi,
I svečeva što je volja,
Iz korana svijetu pravi.
- 365 Kad al eto k njemu brže
Srdžbom plamteć svetac stupi,
Ter mu iz ruke knjige istrže,
I u obraz ga dlanom lupi.
- Prenu oda sna car se tada
370 S prividenja čudna i huda:
Krv mu studen mraz popada
S teška jada, muke i truda.
- Tijem kako se paka k sebi
Od snebića vrati opeta:
375 »Prosti, o višnji care od nebi,
I ti, sveče, diko od svijeta! «

- Kliknu; i čijeme hodžu opazi,
Gdje kon odra zlatna stoji:
»Ti li si, hodža«, viknu, »o pazi,
380 Kô su teški jadi moji.
Ah, kakva me groza hvata,
Vaj, koja me mori muka,
Gdje vrh moga stola od zlata
Svečeva me udri ruka!«
- 385 I kad sva mu već iskaza,
Ka viđenja san mu zada,
Poče od mračnijeh prije jaza
Grda neman, hodža sada:
»Svijetli care, gdje su stvari
390 Noćna oda sna jasne toli,
Svjeta pitat vijek ne mari,
Bistrijem znanjem tko se oholi.
Jer što ć' ino mnjet od tvoga
Zlatna stola, na kom sjedi,
395 Neg da svijetu car si od boga,
Kijem vladahu tvoji djedi?
A što koran uči paka,
I javljaše čitap svijetu,
Kalif da si, znaj, opaka
400 Krstjan' djela da se smetu.
Tijem ako ti knjige iz ruke
Slavni prorok srdit trže,
Rijet će, al prosti, da nauke
Koranove ti povrže.
- 405 Čijem mir htjede, a ne rati
Iskat s kraljem kaurinom,
Ki što vlada, ah, trebi 'e znati,
Našom da je svijeh krivinom.
Znaš bo, čistu sved da vjeru
410 Mač prorokov prostrijet trudi,
A tvoj pušta da se steru
Svud krstjani kleti i hudi.
Ali ako se mir uroči
Za pak istok da se slijedi,
415 Novom vojskom da podboči
Car se i carstvo, u kom sjedi,
Čemu krzmaš? Što zatežu
U dugo se svete odluke,
Krstu kletom klete ruke?
420 Puci istočni jur da svežu
Tijem je l' čudo, što te oblasna
Prorokova ruka udri?
Stvar je grda, znam, al jasna
Kob, što svetac hotje mudri.
- 425 Stoga u istok udilj kreni
Lake konje, bijela jedra,
I smijeh blagi opet zeni
Ispod tvoga čela vedra.
Jer tko turstvo branit hrli,
430 Tom s prorokom bit će i sreća:
Mio je svecu taki umrli,
Koji ispuni, što se obeća«.
Hodža izusti, i put vrata
Smjerno ustupi, rekav dosta:
435 A vrh odra suha od zlata
San da dilji sultan osta.
I proz vrata od dvorova
Kad iščeze, sve zamuknu:
Razmi kobnijem hukom sova
440 Što vrh dvora dvaš, triš huknu.
Od svijeh srda, kijem gospodi
Strašnodržac mrklijeh jaza,
Mnijem da pakó vijek ne rodi
Take slike, taka obraza,
445 Kakva je ona, ku sukobi
Neman, hodžu ka jur hini,
Kad paklenom vlasti dobi
Cara, istočni put da čini.
Sá nakazan, ka se gori
450 Od ljubavi andeo pisa,
Uze paka kip tijem gori,
čijem se dublje satarisa.
I koli se njegda slavi
Svom ljepotom nad sve ine,
455 Toli grda pak se objavi,
Kad u vječne drožnu tmine.
Mutno oko bulji odzada,
Kijem prošasto gleda vrijeme,
Ke, što 'e ljepše, to 'e podbada
460 Na jed, na bijes žešći tijeme.
Sprijed je slijepa, da ko prije
Cijeć milosti slabo vide,
Sada u srdžbi svoj ne umije
Štedjet, na put tko joj side.
- 465 Od hijene 'e glava kleta,
Srce od zmije ljute i crne,
Nokti od mačka, uši od pseta,
Noge od risa, na kijeh srne.
Vučjim zubi škripi i kosa,
470 Proz nos modar plam joj liže,
Sjedi gušter mješte nosa,
Ki se žuti crna niže.

Zublja i otrov desnoj u ruci,
Nož u lijevoj podrijet siva,
475 Ko da veli: Sve potuci,
A pak ne ostan' ni ti živa.

I da 'e brža neman grda
Na zlo, nosi krila od sove:
Dosta 'e rijeti: bješe srda,
480 Ljubomornos ka se zove.

Ku, gdje muklijem krilom prši,
Kad sotona vidje prika,
Da zla djela svá navrší
Hrapavijem joj grlom rika:

485 »O jazova našijeh slavo,
Glas koje se posvud širi,
Reci, ah, reci, je li pravo,
Da čijem puni sí su miri

Crnijeh našijeh već junaka,
490 Gdje paklena koris ište,
Samo tvoje znanje i šaka
Docno spješi na bojište?«

Nu ko tigre, ako u gori
Vižó na nju kad zalaje,
495 Na nj krvavo oko obori,
A pak put svoj diljit haje:

Tako i srda kad upazi,
Tko na nj takom riječi zinu,
U vražji se smijeh oglasi,
500 Zube okesi, pak prominu.

Letjet srda naprijed grede
Put raskošna perivoja,
Gdje Ljubica lijepa sjede
Pod naranču tancijeh hvoja.

505 Ljepota se njeje skriva
Od sunčana zraka gori,
I tijem lakše predobiva,
Sad s mjesecom gdje se bori

Bješe izišla dikla mlada
510 Haremskijeh zaklop' sita
Da ljuvezni, ka njom vlada,
U samoći srce pita,

Tere u mirnoj dočijem noći
Umuknuše svačji trudi,
515 Ona jedna slatkoj doći
Svoj boljezni vrha žudi.

Tijem dok vjetric tihi i blagi
Proz naranču milo prši,
Raznoseći miris dragi
520 Kud perivoj lijep se vrši;

Il dok šturak krotke u glase
Milo šturi doli u travi:
Sama sobom i ona se
U razgovor ovi objavi:

525 »Ah, istino prem se piše,
Da najprve od ljuvezni
Najdilje nam srce uzdiše,
I ne more da se otrijejni;

Jer je ljubav srcu u mladu
530 Mlada i ona, a pak kako
Raste srce, tako u skladu
Raste i ljubav s njom jednako.

Svak najvoli, riječ je stara,
Od djetinjstva na što obiknu,
535 I najveć ga ono opčara,
Što mu u srcu najprije niknu.

Tijem ke 'e čudo, što i mene
Drag Korevski sved zanosi?
Kad dobrota, ka u njem zene,
540 Paka od mene ljubav prosi?

Ah, tko opisat čes će moći
Blazijeh mojih njeđa dana,
Kad mi u ropstvo bješe poći
Kaurskoga svijetla bana!
545 Nu što velju? Ah, ropstvo nije
Pazeć draga ljubovnika:
Ovo 'e ropstvo, gdje ga krije
Mojim očim tmina prika.

Nije ropstvo, ne, gdje milo
550 U slobodi sunce sjaje,
Već gdje mi se 'e utopilo
Mračna jaza teške u vaje.

Al nebesa ako odzgare
Na ljuvezan mú se obazdru,
555 Vrijeme je skoro da se stare
Oko njega tmine razdru.

I moje će žarko opeta
U slobodi sunce iziti,
Ter duševna moga svijeta
560 Lijep provodič opet biti.

Znam da kaurka njega rodi,
kaduna mlada mene:
Ali ljubav, ka gospodi
Mnom, i s ke mi srce vene,

565 Vijek ne pozna vjere ine,
Neg ki ljube, da se ljube:
Raj još doli onijem sine,
Ki s ljuvezni zakon gube«.

- Još bi u riječi dikla lijepa,
570 Scijeneć nitko da 'e ne sliša,
Kad doletje srda slijepa
Preko obzide, gdi 'e najviša.
- I da onom se, koga vara,
U poznatoj slici ukaže,
575 Bećirom se udilj stvara,
I haduma crnca laže;
- A to, neka slike od svoje
Tijeme vele ne popusti:
Čijem je pravo, da zlo što je,
580 I proz grube grede usti.
- Tere iz zasjed' gusta grma
Kon Turkinje lijepo izide,
I za ruku čijem je uzdrma,
S njom ovako zborit side:
- 585 »Ne scijen', lijepa djevojčice,
Zato 'er ovdje noć te krije,
Tko tve bijelo čuva lice,
Da ga i obnoć nač ne umije.
- Tve ljuvene čuh besjede,
590 I s koga ti srce gine,
I što dilje zatijem grede,
Sve što od vjere misliš ine.
- Najprije gorke žalim muke,
Ke te s ropstva njega taru,
595 A pak hvalim lijepo odluke,
S kijeh k krstjanskom greš otáru.
- A i vrijedan je junak toga,
Sve cijec njega da se ostavi:
Čás, poštenje, strah od Boga
600 I čačkovoju smrt na glavi.
- Čijem, ljepoto ma jedina,
Toli objavlja ćud ljubeznu,
Da s njim hrabro posred tmina
Druga u ponor žena ogreznu.
- 605 Što govorim, velje 'e čudo
Zatravljenju srcu tvome;
Nu ja velim, da je ludo
Krit se u ruho preda mnome,
- Čijem u svakoj vazda slici
610 Pozna Bećir žensko lice,
Pak i u istoj ugarštici
Razaznava ljepotice.
- Znaj bo: oni što se oglasi
Mlad Ugričić svijetlu u dvoru
615 Rizvan-paše, ter me ukrasi,
Da je u tamnom sad ponoru.
- Mlad se Ugričić hini samo,
Poljačka je dikla inako:
Krunoslava, koja ovamo
620 Donije u srce tebi pako.
- Korevskoga 'e vjerenica
Još od leške znana rati,
Blage slike, blaga lica,
A neizmerno zlato trati.
- 625 A i Kalinka rijet ti može,
S tve ljuvezni sasma plahe
Ke Ugričić ćutje nože,
I ke podrije teške uzdahe.
- Sada u propas gdje se pusti,
630 U ku Leh se hudi ukopa,
Ah, ke moć će izrijet usti,
Što će iza njih nići stopà!
- Tu tisuću prijecijeh zloba
I prevar' se i hitrinà
635 Dno tamnoga živijeh groba
Carstvu i tebi sad zapina.
- Ako vjere neć' ni cara,
A ti barem sebe osveti:
Umri svaki, koji vara
640 Što Mahumet rodi sveti!«
- Reče Bećir, i triš haknu
Smrdećijeh na nju iz usti,
A paka se veseo maknu,
Sjen svoj stere grm gdje gusti.
- 645 Jakno od drijemka, tko ga uzima
Već, neg' ište narav blaga,
Na silu se vid zažima,
I ćutjenstvo prinemaga:
- Tako i otrov stere gnjusni,
650 Ki na nj srda kleta izriga,
Blijed najprije cvijet na usni
I za srce pak posiga.
- Najprije umuknu, pak protrnu
Mramorkome dikla mlada,
655 Oči izvali, pak prevrnu
Od tisuću teškijeh jada:
- Ko u kladenac bistre vode
Gorke žući kad se ulije,
Crni udilje vali ishode,
660 I spoznat ga moći nije:
- I Ljubica, vaj, ne blaga
Jur Ljubica sada veće,
Primožena žući od vraga
Gorke i strašne kuha smeće.

- 665 O mladice jedna i mila,
S nepameti, ah, ne srni,
Kud paklena šlje te sila,
I gdje jaz te čeka crni!
- Da l' ne poznaš, vrag da 'e kleti,
670 Što ti crne glase objavi?
Jer tko će ini neg' on smjeti
Tvojoj poraz spravljat glavi?
Čijem proć tebi nož tvoj bjesni,
Ljubovnika ako ubiješ:
675 Jer što ć' s srcem bez ljuvezni,
Neg da i njegovak razbiješ?
Ali ona i ne čuje,
Ni na molbe zrije priklone:
Veće raspe strašne kuje,
680 Na ke gnjevi ljuti 'e gone.
Tere kako bijesnu u biću
Dikla mlada malo obiknu,
Svú pazeći lošu sriću
Od bjesnila pjeneć kliknu:
685 »Za tebe li, dakle, o hudi
Nevjerniče, spremah veće
Svaka ostavit, i tvoj ludi
Slijedit zakon i tve sreće?
Ah, davno mi ta zla prika
690 San javljaše mirne u noći
Veleć: Srce nevjernika
Ko će vjerno ljubiti moći?
Čijem nevjernoj tko se u vjeri
Zače, vjeru plesat mora:
695 Jer ne ljubav, nego mjeri
Gdje se koris veća otvora.
Ali odlučih, što će ureda
I mahnitost moju kletu
I tve srce strti od leda
700 Na ljuvezni vječnu osvetu.
Crn preda mnom ponor ziva
I pučina vječna jada:
U nj ogrezni, tko ne uživa,
što mu uživati hini nada.
705 Nu prije se u nju utopi
Od nevjerâ srce i zlobâ,
I nad njime kad se sklopi
Val, da umrem, još je doba«.
Kad izreče bezufana
710 Dikla strašne sé besjede,
Eto i zlatna zraka od dana
Lijepu na dvor zoru izvede.
- S jutrnjega jur vjetrica
Bješe pršat listje uzelo,
715 I proljetnijeh drazijeh ptica
Jato u žuber pjevat sjelo.
I ko videć, nje mrklini
Da ne liči svjetlo od zore,
Skoči dikla, i u brzini
720 U ćačkove pođe dvore.
Ali u jazu, gdje boravi
Mlad Korevski jadne dane,
Sunčan zrak se vijek ne javi,
Ni rumena zora osvane.
725 Tu starinskih vrhu tmina
Vijek nove se tmine grnu,
Zatvorajuć sred dubina
Tamničara skutu u crnu.
A to, 'er vele turskijeh duša
730 Vjekovite posla u mrake,
Htje pak Turčin, on da kuša
Bez sunčane živjet zrake.
I neka još tu na sviti
Gorke od pakla muke uživa,
735 U verige htje ga zbiti,
I u grob tamni vrći živa.
Tu štipavci gmižu, i ljute
Zmije po gnjusnoj pliju vodi,
I da zasja zrak u kute,
740 Bog zna od gadâ što se plodi.
O gvozdenu junak stupu
Gvoždjem kovan sjedi i kuka
Gdje gvozdenu vrat proz rupu
I desna mu viri ruka.
745 Na službu je lijeva od tijela
Ostavljena mješte druge
Neka s bitja opustjela
Vijek ne izbjegne teške tuge.
Bijele noge gadnu u kalu
750 Uštapljene čame i trunu,
A proz vrata rupu malu
S grla mu se gvoždje sunu.
Loš je u licu, i propala
Viri iz dupljâ svijeca od oči,
755 A na prstijeh poput rala
Ostrljat se nokat koči.
Zaraso je vas u bradi,
I u neredu vlas mu visi,
A zabjeko 'e glas od gladi,
760 Kijem se u boju vrh svijeh visi.

- Tijem ko vidje gdje zaškripi
Gvozden stožer teških vrata,
I gdi unutra o mrak slipi
Nepoznat se junak hvata,
- 765 U glas kliknu (ako kliče,
Komu umire glas u grlu):
»O viteški zatočnice,
Ki mú paziš muku vrlu,
- Ili mi te Višnji s nebi,
770 Ili pako poslo kleti,
Ah, pomiluj, koga je trebi,
I zled ovu htje mi odnijeti!«
- Posta lijepa Krunoslava
Na glas drage své ljubavi:
775 Čijem prejaku bol joj dava,
Što joj slabi glas objavi.
- Ter kako se stegnu paka.
I nemirno srce utješi,
Sred crnoga sletje mraka,
780 I u riječ ovu usti odriješi:
- »Ah, kolicijeh nakon zgoda,
Ke mi 'e podnijet bila slava,
Jedva ovi mi danak poda,
Da 'e kon tebe Krunoslava.
- 785 Ali u kakvu, vajme, biću
Pazim ljubav mú jedinu,
I još hudju tvu zlu sriću,
Neg' s koje mi srce stinu.
- Ah, ke podnijeh jade i trude,
790 Ke potratih srebro i zlato,
Jeda mi se kada zbude
U ovo od tmina sići blato.
- Zbi se, i evo preda mnome
Moj Korevski stoji i sliša,
795 Da ljuvezni nad našome
Vlas gospodi njeka viša.
- Čijem na moje prosbe i dare
Tvrđi Rizvan toli sljeze,
Da me u tmine ove stare
800 Pusti vidjet tvoje veze.
- Pače reče da će opeta
Na sunčan te zrak izvesti,
I zlotvorska djela kleta
Pobjegnućem tvojim smesti.
- 805 Tijem slobodi srce drago,
Slatki brače, ah, slobodi,
Čijem te skoro nebo blago
U slobodu zlatnu vodi.
- Ah, čestiti slavni dane,
810 Tvojim krili brže prši,
Da mom srcu lijepa osvane
Zora, i zled se njega svrši!«
- I s radosti u plač mio
Da ne udri dikla mlada,
815 Mnijem da još bi velji dio
Rekla onoga što bi rada.
- Ali jakno bojna u luka,
Kad tetiva pne se od zlata,
Ako je odveć, pusti ruka,
820 Tere izleti strijel krilata:
- Tako i lijepa zatočnica,
Čijem své srce veće steza,
Tijem se veća poplavica
Iz crnijeh joj oči odveza;
- 825 Ter suzeći jeca, i gladi
Draga svoga ljubovnika,
I svóm dušom rane hladi,
Ke veriga dá mu prika.
- Sad spovijeda, sada sluša,
830 Odgovara sada i prosi;
Sad žalosna klone duša,
A vesela sad se uznosi.
- I da 'e vidjet, o, ke jato
Premilijeh bi zrio cjelova,
835 Kijem se pase obilato
Srce u tmuni mračna rova.
- Čijem ne htjede dikla mila,
Takva u bitju kad ga vidje,
Rijet koja ju tare sila,
840 Cijeć Kalinka što 'oj spovidje.
- Ah, prem nikad to ne laže,
Da zaista, tkogod ljubi,
Ljubljenomu vijek ne kaže,
S česa ljubav cijenu gubi.
- 845 A jak oni komu u buci
Uspjenjena vrla mora
Zasja zvijezda, kažuć k luci
Mirnoj kud mu put se otvora:
- Tamničar se jadni uzdrma
850 Na nenadne slatke glase,
Vikó, jama da mu strma
Samo uzdasim oziva se.
- Ter kako ga čudo minu,
I zamro se duh povrati,
855 Uze dragu svú jedinu
Po imenu slatku zvati;

- I k njoj šireć od okova
Gvozdениjeh teške ruke,
Ljubežljiva paka u slova
860 Gorke svoje sasu muke,
 Veleć: »Mila dušo moja,
Prosti, tko jur zaboravi
Sred mračnoga nepokoja,
Da se u slatke riječi objavi;
865 Čijem ni'e čudo što besjede
U zaborav lijepe pustih:
Čudo 'e veće što mi grede
Još ikoja riječ iz ussti.
- Ah, kako ćeš da ti trude
870 Moje izrečem teške i ljute,
Ke mi s kobi prijeke i hude
Tijelo i duša davno ćute?
 Nu svi trudi, sve pečali,
S kijeh se i na ke svakčas vratih,
875 Prema onomu bjehu mali,
Što pak s tebe, dušo, patih.
- Jer sad mi te san ukaza
Grozne s mene lijuć suze,
A sad ruse blaga obraza
880 Trgajuć te kazat uze.
 U pogube i na boje
Ić te vidjeh mene cijeca,
I s slobode paka moje
Još na djela hrlit veća.
- 885 Nu ti veliš, i valja mi
Ufat skoro da će biti
Gdje ki mračnoj kuka u jami,
Na bijeli će dan iziti.
- Ah, ka čes me i ki dani
890 Tijem čekaju gori paka,
Kad me u dragoj rodnoj strani
Kružīt bude ljubav taka!«
 Ter besjedu jadni tako
Čijem tamničar diljit haje,
895 Odlagnu mu teški pakó,
Ki mu uzroči gorke vaje.
- I na bitje vraćat sjede
Naravsko se duša opeta,
A na obraze suhe i blijede
900 Ogranjivat rados sveta.
- Pak mu ona riječ prihvati,
Ter ga opeta mili i tješi,
I za pomoć ku mu dati
Svijesti i srcem spravno spješi
- 905 A pak on se na nje oglašā
Mile glase, i pita i žudi
Znat kada mu reče paša
Da se ukrate teški trudi.
 I čijem tako brze čase
910 Sred ljuvena razgovora
Drazi traju, u vrata se
Ključ golemi zađe s dvora.
 Miliji nije sveti od zvona
Glas pabožnu srcu u veće,
915 Put neba se kad priklona
Duša k Bogu svomu utječe:
 Zatravljenoj neg dvojici
Rđavijeh bi zveka od vrata,
Ka romona vječna u slici
920 Ču se od tmina posred blata.
 Pris'luškuju tamničari
S nadom, s sumnjom: je l', nije li
Ki, jao, da ih ne prevari
Od slobode dan veseli?
925 Nu kako se paka otvori
Stiješten zaklop s jacijeh ruka,
I u mrak se s lući obori
Oružana mnoštvo puka:
 Tko da izreče što počuti
930 Korevskoga vjerenica,
Kad zasjaše strašni kuti
S obasjanijeh turskijeh lica?
 Jakno umrli kad se nada
Sve zadobit, a pak vidi
935 Gdje mu ufanje sve propada.
I vječna ga propas slidi:
 Tako gnjevom ognjenime
Bezufana Krunoslava
Svoga draga kliknu ime,
940 I sta blizu, gdje mu 'e glava,
 Hteć, kijeh živijeh prostor lući,
Da ih ne lući mrtvijeh sada,
Neka u smrti bar se slući,
Što u životu bješe nada.
- 945 Tijem mać paka plamen trže,
I krvničku napa četū,
Gdje se strašan boj zavrže,
Svaki svoga na osvetu;
 Čijem ljuvezan svoju milu
950 I drag brani život ona,
A poštenje oni i silu,
Ku im žena nanije smiona.

S obje strane krv se lije,
I udarci dažde i rane:
955 Ali ona se hrve i bije
S njimi i goni na sve strane.
Jur Aliju i Mehmeda
Gadne na tli mrtvijen pruži,
A pobježe Musa ureda,
960 Gdje se strašan zatvor kruži.
A Jusuf se i Mujaga
S bratskijeh mrtav rukâ obali:
Čijem u slijepoj spili snaga
Ne zna jed svoj na kom kali.

965 I još tko zna ke im štete
Nanijela bi dikla mlada,
Da se lukav ne oplete
Beg Suliman kradom zada,
Otklije najprije Korevskoga,
970 Zatočnicu lijepu paka
Zgodi zrnom šuplja iz svoga
Gvožda njega ruka opaka.
Pade dikla s rane teške
Kon predraga svoga roba,
975 I na nj ruke struć viteške
S njim uzletje k nebu iz groba.



PJEVANJE PETNAESTO

- Promjena je lijek na svijeti
Jadnoj duši svijeh najbolji:
žudi spješno da mu leti
Vrijeme, tko je u nevolji.
- 5 Koga od dnevi brige muče,
Tomu noćca pokoj nosi:
A pak noćne koga skuče
Skrbi, od dana lijeka prosi.
- Što se u dnevi mučno vidi,
10 I. akše u noći duh naš scijeni:
A najvećma čezne i blidi
Pečal noćna s noćnom sjeni.
- Stoga i Osman mladi želi,
Vele stiješten s noćne smeće,
15 Da se objavi dan veseli
I rumena zora veće.
- Ka cvatućijem usnam gdje mu
Zlat cjelivat prozor stade,
I po hramu uze svemu
20 Mlad zrak igrat zore mlade:
- Usta sultan i pun dobra
S lijepijem danom sluta i kobi,
Sutra u divan sazvat obrà,
Da se carski skupe robi,
- 25 Robi carski, o kojeh stoji
Stol otmanski tvrd nad svijeme,
I s kojeh svjèta nepokoji
Carski lagnu teško u vrijeme.
- Ki kako se sjajnu u vijeću
30 Sakupiše lijepu u skladu,
Kažuć caru čas tijem veću,
Čijem ga ohola više znadu,
- Osman uze: »Beglerbezi,
I veziri moji, i paše,
35 S kojeh svečevi sveti stezi
Posvudijer se raspršaše,
- Što vam glas moj javit grede,
Znam da milo bit vam neće:
Jer tko turske slavi djede,
40 Razmi od boja ne zna sreće.
- Ali, ah, sreća ta je od boja
Prem vjetrena nad sve ine:
Čijem sad dobra nosi koja,
A sad u čas opet mine.
- 45 Ona učini lanjsko lito
Da moguće vojstvo naše,
Ako i ne bi predobito,
Daj ne dobi što htijaše,
- Čijem što glad mi posla ljuti
50 Bolnu u vojsku i zle štete,
Što pak - al, ah, ružno 'e čuti! -
Janjičare sramno smete.
- I to 'e uzrok što Poljaka
Na mir sklonih, ne cijec mira,
55 Neg da u naprijed žešći paka
S kaurinom rat se tira.
- Jer kad ljuti neprijatelji
Nakon boja mirno sjedu,
Za pobit se snova u želji
60 Novu snagu kupit gredu,
- I tko od njih veće žudi
Mir, o ratu sni tijem veće,
Kaneć tijeme da mu hudi
Pade s sile zlotvor veće.
- 65 A prem dobro svaki znade,
Da se s turstvom krst ne slaže:
Jedan Bog je; tijem valjade,
Da ga i vjera jedna kaže.
- Nu do toga da bez rati
70 Tkagod dopre, slično nije:
Prorok otac, sablja mati
Vjeri čistoj bješe i prije.
- Ter da to se paka zbude,
I svetac se velji osveti,
75 Znaj vás svaki ke vam súde
Sad će moje carstvo izrijeti.
- Ali-paša mojom voljom
Mir s Poljakom kletijem udri,
Kako njedla česti boljom
80 I Suliman djed moj mudri.
- Leh Kozake ljute u redu
Odsle držat tvrdo obeća:
Tijem Tatari da se svedu
Pod mir, koris ište veća.
- 85 Pače, ratne da se štete
Svakom smire, jošte reče:
Tijem pjenezi neka lete,
Otkle pak nam pjenez teče.

- Nu k tom Poljak ište i daje
90 Sužnje natrag s obje strane,
Hteć im teške svršit vaje,
I da im slobos lijepa osvane.
- Ja, istinu za rijet pravu,
Mnijem slobode vrijedan nije,
95 Tko svom sabljom spasit glavu
Od sužanjstva ne umije.
- Izbjegnuti smrt u ratu
Od junaka vijek ne visi;
Al slobodu čuvat zlatu
100 Zna, junaštvom tko se uzvisi.
- Nu za uklonit novu smeću,
Hoću sužnji da se izbave:
Tijem ni Leh će koris veću,
Ni ja veće steći slave.
- 105 Ponaglavu Korevskoga
Tamničara Poljak pita,
Neka u mraku nije koga
Rodi majka ponosita.
- Tijem Korevskom, premda od prije
110 S bogdanskoga cvili rata,
Sloboda se nek povije,
I gvozdена otpru vrata.
- Jer je vrijedno da se obdari,
Tko drugoga zanije toli,
115 Da za nj bit se pođe s cari,
I sam, neg on, umrijet voli.
- Tijem udilje nek se ovamo
U slobodi ban dovede,
Da mu iz našijeh usti damo
120 Čut što uživat opet grede.
- A pak zatijem za put sveti
Uredit ću sprave nove:
Da, za nov nam rat, donijeti
Svetac bude blagoslove«.
- 125 Dospije sultan; nu za njime
Rizvan stari zborit slijedi,
I čijem zbori, mrazne od zime
Drkta u sebi, kopni i blijedi.
- »Prosti, o care svijetli« - reče -
130 »što od tvoga čut ćeš roba;
Koga smrtna rana peče,
Lijeka čeka samo od groba.
- Tvoja milos čuvat da mi
Korevskoga tamničara,
135 U dubokoj neka jami
Mrak zločinstva njega hara.
- Ali u himbi tko je obiko,
Himbe ostavit vijeku neće:
Oduzmi mu svekoliko,
140 A daj himbu, još živjet će.
- Jer da Lehu budeš kletu
Dó ne kulu, nego pako,
Još bi vjeru skvrnit svetu
Njega umjelo djelo opako.
- 145 Čijem iz tmina, u kijeh sjedi,
Vrijednijeh duše ka bi u njima,
Još iznađe da besjedi
S mojom kćercom, mojim očima.
- Ah, veliki care, oprosti,
150 Što običaj tursku gazi,
Tko jur trpje vele i dosti,
Što je od krsta vjerno pazi.
- Napominjat sila mi je
Djela ženska, svijet da čuje
155 Što kaurin hudi umije,
I ka turstvu sveđ zla kuje.
- On paklenom pripomoći
Toli diklu mladu omami,
Da se odlučit kradom poći
160 Vjeru u kletu s njim ne srami.
- Ne znam kako to se zgodi
Da Turkinju krst zanese;
Nu bez pakla ni'e tkogodi
Jošte iz groba živijem trese.
- 165 I bila bi, sva je slika,
Opčinjena kćerca moja
Izbavila čarobnika
Iz mračnoga nepokoja:
- Nu zgoda se u to objavi,
170 Ka zamjerak hud čijem smete,
Ostarjeloj mojoj glavi,
Vaj, još hude spravi štete.
- Znano ti je, care velji,
Da slobodna ona ruka,
175 Ka te hrvat gorje u želji,
Bi leškoga dikla od puka.
- Tijem jer rati ne učini,
Što učinit htjede rati,
Ugričić se mladi hini,
180 Ter sta zlato pak da trati.
- I toli se prostrije hudo
Nje smionstvo da u stari
Grad ov dođe, misleć ludo
Da me zlatom pak prevari.

- 185 Nu tko cara vjerno služi,
Zlata od cara dosti imade:
Tijem ju svedoh, on gdje tuži
Ki joj oči zanije mlade,
Mneć, u tvrdu neka 'e mistu,
- 190 Tko lukavijem putem ide,
I tko vjeru tvrdu i čistu
Carskijeh sluga crnit side.
Ali, ah, u zô tko se rodi
Čas, zlu sreću kušat mora:
- 195 Da se poraz moj dogodi,
Suđeno je bilo odzgora.
To se prosu, ne znam kako,
I tko 'e Ugrin ču se ureda:
Nu da u svemu imo 'e pakô
- 200 Dobar dio, krit se ne da.
Čijem jedina kćerca moja
Nove i teške čuvši glase,
S ljubomorna nepokoja
Svoj ljuvezni uzboja se.
- 205 I bojazan da ne izgubi
Posjedovat što mnijaše,
Čini 'e otkrit pak da ljubi
Neprijatelja vjere naše.
Jao, vječni moj prikoru,
- 210 I sramoto mojih dana,
Gdje mi skoro na umoru
Ta bi skvrna vidjet dana!
Ah, kako mi vid se smuti,
Kad pučinu crnu izmjeri
- 215 Od poguba, strašnijeh čuti
Tebi, o care, meni i vjeri!
Tijem rijeh, smrti da se umori
Po zakonu vjere svete,
Tko nevjernik za onijem gori,
- 220 Za krstjane što ni'e klete.
Jer u krvi samoj da se
Prat, proć caru što se zgriješi,
I u krvi samoj zla se
Suproć vjeri skvrna riješi.
- 225 Zlobnik umrije, nje zamani
Štićen s ruke, 'er umrije i ona,
Nu, vaj, vrijeme moji dani
Pusti ostaše, duša bôna!
Jer svrh kule, gdje najviša
- 230 Put vedra se neba upire,
Kako smrtni klik zasliša,
Skoči i moja kći niz mire.
- I vrh tamne tijem tamnice
Mrtvi u pokoj sve začuti,
- 235 Razmi u visu što bi od ptice
Kopcu u noktijeh vapaj čuti.
Čistu vjeru, kćercu i cara
Za najveću imah sreću:
Jednu od njih smrt mi shara,
- 240 Za dva druga ja umrijet ću.
Volja carska da se vrši
I prorokov nauk bljudi:
A má udilj se glava skrši
I poslana Lehu budi.
- 245 Ne ima za što taj da prèda,
Tko jur ne ima da se nada:
Padat sunce lasno gleda,
Komu mnokrat sunce pada«.
- Reče, ter put vrata uputi
- 250 Slabi starac korak slabi,
A onijem kijem ga bješe čuti,
Skrb se u srce i strah zabi.
Jer ko onomu koji u gori
Izdišuć se s risom tuče,
- 255 Ako oblada, lav još gori
Na nj krvavijem žrijelom ruče:
Tač s jedne mu strane od tuge
Vethi život pasti prijeti,
A nagingje pravda s druge
- 260 Za zamjenu glavu odnijeti.
Zapanjeni svi se paze
S čudne i teške sasma zgrade,
Ne nahodeć prave staze,
Smeći na kraj kôm da hode.
- 265 Svud tišina mrtva vlada;
Svak, što čuti, rijet se boji
Znajuć da o jednoj glavi sada
Mir i nemir carstvu stoji.
Nu zasve da svaki muči,
- 270 Dva su svjêta vijeću u svemu:
Čijem za pašu tko se odluči,
A tko drža stran proć njemu.
Ali hodža smion nad ine
Zudeć da se carski puti
- 275 Tijem ne krate, tih prekine
Mir, i ovako da se čuti:
»Znam da smrti Korevskoga
Rizvan zakon božji osveti,
I pogleda da ga s toga
- 280 Lehom mijenjat nije smjeti:

- Nu ka svecu pak se obeća
Čas, ko bit će ispunjena?
Mnijem, za kupit dobra veća,
Nije odveć manja cijena.
- 285 Tijem tve carstvo, sad prosudi,
Je li vrijedno, s jedne glave
Prorokovi strašni sudi
Svemu carstvu da se sprave?
- Mudar čovjek vazda gleda
290 Mjerit štetu veću i manju,
I ku od njih manju ugleda,
Objem rukam hvata za nju«.
- Zabuni se svijetlo vijeće
Na krvavi svjet i teški,
295 Nu Dilaver hrabri iz smeće
Diže glas pak svoj viteški:
»Čudan udes i nad svima
Gorak, care, svijet ov hara:
Da tko vjeru bljudit ima,
300 Na nevjerstvo puti cara.
- Da što vjerni pak će rijeti
Prorokovi robi i tvoji,
Ako, jerbo vjeru osveti,
Glavu izgubit bude koji?
- 305 Ah, vjera se neka uzdrži,
Mir il rat pak neka slide,
Jer je rasap tu najbrži,
Vjeri rasap svi gdje vide.
- Ako mir ti Leh uskrati
310 Bez zamjene paše slavn,
Ne plaši se, znat će stati,
Ki su u ognju stali odavna.
- A što istočne spremaš pute,
Je l' mnoguće da će biti
315 Napredačno što proz ljute
Čine u djelo bude iziti?
- Ah, bojim se vele i plašim
Da nevjerstvom ako vjeri
Godit počmeš, glavam našlm
320 Gnjevno nebo ne zamjeri;
- I da paka rat s nebesa
Teži bit će neg rat leški:
Onom ne mož' neg čudesa,
Ovom oprijet mač viteški«.
- 325 Presta, i žamor svud se prosu:
Čijem što ču, kom skrb zadava
A kom rados, već kako su
Razne misli raznijeh glava.
- Nu pak brzo svaki učiti
330 Na znamenje dano odzgara,
Za žudeni sud tijem čuti
Il protivni mlada od cara.
- Kom, hteć poso da dovrši,
Riječi iz usti dok se riješe,
335 Eto nago glas doprši,
Rizvan starac jur da bješe.
- Razabra se svjetnik svaki
Od svojega straha i jada,
Ki čijem već bi prije jaki,
340 Tijem bi veća radost sada.
- Ah, prem čudnijeh ljudskijeh zgoda,
Da tko od svijeh bi ljubljen prije,
Sad gdje dug svoj smrti poda,
Svijem od mila srce bije.
- 345 I kô veseo roj od pčela
Po ulištu šumi i zuči:
Tako i čela svud vesela,
Svačija rados bukom buči.
- A nadasve mlad u sebi
350 Car s veselja gori i kliče,
Mneć da dobra vrijeme s ncbi
Kob za istočni put mu niče.
- Nu jak oni, koji od zlata
Žudeć voće u vis gleda,
355 I kad mnije da ga hvata,
Ono uhvatit još se ne da:
- Tako i Osman čijem već žudi
S puta istočna slavu steći,
Tijem već žali, još da bludi,
360 Ki cječ žena svijet sta teći.
- Ali i Kizlar crni aga,
Grd provodič lijepijeh vila,
Štijuć besjede kijem car zva ga,
Mnije spješit da mu 'e sila.
- 365 I čijem tračke gazi strane,
U Jedrenu slavnun unide
Vodeć zvijezde izabrane,
Svijet kijem sličnijeh malo vidje.
- Tu se i crnci bjehu ini
370 Iz ostalih stali kraja,
Čijem se s agom da sjedini
S lijepijem plijenom svaki haja.
- Nu ko nebo, divno toli,
Ne bi divno bilo paka,
375 Da zenicu, kôm se oholi,
Utrne mu kob opaka:

- 380 Tako i ovi vijenac lijepi
S Sunčanice krotke i mlade,
Sila 'e rijeti, kô da oslijepi,
Nje uhiljen pokli ostade.
- Ka gdi u staro Drenopolje
Plaćnu u društvu plaćna stiže,
Teške i ljute cijec nevolje
Srce i ruke k nebu diže,
- 385 Vapeć: »Bože, ah, ti spasi,
Pod tve krilo tko se utječe,
Ni daj Bobit što me krasi,
I što tebi jur se obreće.
- Znaš na domu ćaćko slijepi
390 Da se u jadijeh gorcijeh mori:
Ah, daj kćerca da ga ukrijepi,
Il da udilj se mrtva obori.
- Njemu dvanaes smrt sinova,
Mene mladu Turčin uze,
395 Slijepa i slaba s kijeh njegova
Staros grozne lije suze.
- Janko i Lauš mu bar da ostaše,
Kijeh djetetom mnom izgubi,
Ni pust on bi s kobi naše,
400 Ni ja bila turska ljubi.
- Ali ovako on bez štapa
Jadikujuć sam izdiše:
A sred vrljeh mene slapa
Udes goni ljut odviše.
- 405 Jer Turčina kô da ljubi
Nebu dana vjerenica,
Ka i pred ćaćkom milos gubi,
Od ljuvezni što se odrica?«
- Kako izusti dikla mlada
410 Vručijem srcem govor vrući
Onom u čiji vijek se nada
Stavnom dušom štit mogući,
- Teško uzdahnu hadum bio,
Bdec na stidnoj straži od žena,
415 Ko da mu je nje glas mio
Mladijeh ljeta uspomena.
- I čijem noćca tiha crnu
Svudijer stere svú koprenu,
Pomno od vrata ključ zavrnu,
420 Tere u noćnu stupi sjenu.
- Poplaši se dikla tužna
S nenadane čudne zgođe,
Mneć il da je neman ružna,
Il da pak je na smrt vode.
- 425 Nu za ruku čijem je uhvati
Mućec hadum mramorkome,
Najprije na dvor, pak je isprati
Mrakom hanu putničkome.
- Grlje, ki gredu blaga cijeca
430 Tuđe obijat strane i grade,
Pak zamoli da je iz smécâ
Rodno u mjesto vratit rade.
- Smè se i snebi Sunčanica
Na blagodat tač ljubeznu,
435 I čijem suze li niz lica,
Hadum u mrak naglo iščeznu.
- Glas je, a valja da je tako,
Brat joj Vlatko to da bješe,
Koji od turske da se 'e smako
440 Guse, općeno ini mniješe.
- On izgubeć slobos svoju,
Zaboravljen vjere i uma,
Proda ujedno diku dvoju
Za Turčina i haduma.
- 445 Tijem pred sélom pak se stidi
Javit tko je, vrijeme veće,
Čijem, se boja da ju uvridi,
I da omilit tijem joj neće.
- Nu jer narav blaga prije
450 Sasma okrutnut neće vijeku,
Još se ugasit moglo nije,
Što je najljepše u čovjeku.
- I tako se jadnik mući,
Ture i kršten čijem je ujedno:
455 Na poli ga svako lući,
A ne hita sasma nijedno.
- Jer što Turčin činit ima,
To mu činit krst ne dade,
A kad krst pak što počima,
460 Opire se Turčin tade
- O Slovinska zemljo lijepa,
Što sagriješi nebu gori,
Da te taki udes cijepa
I jadom te vječnijem mori?
- 465 Potišteni tvi sinovi,
Gospodičnoj njegda u vlasti,
Izrodi su, il robovi,
Željni s ovcam travu pasti.
- Ah, da 'e proklet tko cijec vire
470 Na svojega reži brata:
Jer nesreća tvoja izvire
Samo iz toga kalna blata.

Ti od njeđda braću tvoju
Tuđu u jarmu hladno gleda,
475 Nit ih brani kako svoju
Třebi 'e branit braću od bijeda.

Pače ni to ne dopusti,
Brat da bratom svojim te zove:
Ali od ognja svojih ne bljusti,
480 U svê 'e oganj bacat krove.

Tijem istinu riječ čuj paka,
Ku me nebo rijet nadiše:
Ti si majka od junaka,
Nu robova vele više.

485 Robovi su tvi junaci,
Tvoji sebri, tva gospoda:
Robovi su tvi vještaci,
I svi tvoga ki su roda.

I ropstvo će tvoje iz tmina
490 Na gospodski dan iziti,
Kad paklenijeh dno dubina
Bratinska se mrzos hiti.

Kizlar aga kako obnađe
Da se dikla lijepa izgubi,
495 Posvudijer je tražit sađe
Od rasrdžbe škripeč zubi.

Nu gdje ništa pak ne začu
Od plijenjene dikle mlade,
Pače srdžbu još na jaču
500 Ču, i heduma da nestade:

Na valove krv mu uzavri,
Ko u zemlji tko se rodi,
Kôm gusare vrući Mavri,
I lav vrli gdje se plodi.

505 Pak zavapi: »Ah, kolika
Mahnitos je vjera stavna
Pnstavliena u čovika
Krstjanina, nije odavna!

Riječ je stara da zamani
510 Mrkoga je kumit vuka:
Čijem i u kumu vuk se hrani,
Razmi manja na nj što 'e buka.

S toga umrli svak se učí:
Svojih izdat tko ne mari,
515 Da hitrinu svú dvostručí
Za da i tuđih pak prevari«.

Reče, i hrli tijek upravi
Otle s družbom crnac k gradu,
Da se s novijeh vilá objavi
520 Nova rados caru mladu.

Tere u carski kako uljeze
Grad u divnu skladu i redu,
Ko kad drag se kami uveze,
Kijem gospode dične gredu:

525 Zasjaše se tamni miri
Od davnoga grada u dici,
Ko da u njem se sunce širi
Djevojačkoj u prilici.

Jer ako je duhe klete
530 I strahoća jata huda
Držo, u putu tko ih srete,
Za paklena grda čuda:

Tako rajske tko ljepote
Mladijeh diklic' gleda i pazi,
535 Snebiva se, i nehote
I anđelim ih rajskijem glasi.

S kijem svijetloga sred saraja
Crnac hadum gdje se umjesti,
Tu dva reda u dva kraja
540 Od njih hitro htjede splesti.

Neka tako, tko ih gleda,
S dvije se strane ognjem žeže,
A prolazeć da se ureda
S obje strane očim sveže.

545 I čijem veće crnac ište
Čás u cara s plijena steći
S Sunčanice tijem ga tište
Veća žalos, jed tijem veći.

Nu kô mlad car pak dovede
550 Mogorkinju, ka ga traví,
I pred skladne vrijeme rede
Hrabru i lijepu diklu stavi:

Razigra se srce u njedrim
Gnjevnu crncu scijeneć tade,
555 Ko da u vijenac čelom vedrim
Sunčanica opet stade.

Jer koliko svôm krotkosti
Vid Srpkinja mlada uzima,
Toli plijeni pak hrabrosti
560 Mogorkinja srce svima.

I što ujedno sve su ine
Onom, tko ište ženu u ženi,
Hrabrenu je to jedline
Caru pogled nje hrabreni.

565 Tijem pazeći dragu svoju
Zatočnicu pregizdavu,
Tere unaprijed sneći koju
S istoka će sresti slavu:

- Kô on komu preko voda
570 I planina hodit bješe,
Kad mu nakon mučna hoda
Staze u ravan put se odriješe:
 Pun blaženstva car se objavi
 Ponositom svojom riječi,
575 Ko pod noge da jur stavi
 Sve što dosle čes mu priječi,
 Rekuć: »Najprije da je hvala
 Bogu i svecu, s njim ki 'e gori:
 Jer pred njima sva su mala,
580 Bez njih ništa ljudski stvori.
 S njih ja uzrastoh svijetu ovome
 Gospodičan silnom vlasti:
 S njih bi, da svijet preda mnome
 Prostrt na tle bude pasti.
585 Njihova se vrši volja,
I svijet vas se klanjaj Meci:
I jednoga svrh prestolja
Svijem zapovijed jedna teci.
 Stoga steče grada ovoga
590 Predobitnik vječnu slavu,
I pogazi krstjanskoga
Ohologa zmaja glavu.
 Stoga i ja ću, ki njegove
 Nasljednik sam sablje i stola,
595 Svijeh, ki krstom kletijem slove,
Sva poplesat djela ohola.
 I da lašnje to se zbude,
 Mir s Poljakom dosti nije;
 Za zlotvore skršit hude
600 I ina učinit sila mi je.
 Dok se oružje svjetsko naše
 Otpočine slatku u miru,
 Duhovna se neka opaše
 Sablja i čistu krijepi viru.
605 Na pogrebnom sveca mjesti
Klanjat poći htjenje 'e moje,
Janjičar se jeda osvijesti,
I uzna radit držan što je.
 Jeda prorok svojom moći
610 Na posluh ga dužni uputi,
I za k slavi pravoj doći
Kaže pravi ki su puti.
 Jer bez rati sveca nije;
 Bez posluha nije rati:
615 Protivnika mučno bije,
Komu ruka posluh krati.
- Ah, da bjehu moji vitezi
Ovo lani slijedit htili,
Kuda, o sveče, tvoji stezi
620 Razastrti već bi bili!
 Stoga u istok svijetli k tebi
 Podnebesni kalif gredem,
 Neka tvojom vlasti s nebi
 Car svem svijetu jedan sjedem.
625 I jer život mao je vele,
A velika djela tvoja,
Da ako ja ne, neka odsele
To dostigne traga moja:
 Združiti ću se, da koji mi
630 Smrt mio lani cvijet otruni,
Namjestit se pak novimi
Plodim bude svijeta kruni.
 I jer porod ljepši daje
 Stablo iz lijepa perivoja,
635 Neg kâ u gori dane traje
Zapuštena divja hvoja:
 Robinjicam nek se robi
 Za svâ djela dare i družje:
 Grijež je, carstvo da se zlobi
640 Onijem zemlju koji pluže.
 Tijem na carstvo svijeta ovoga
 Sokolicu sada izboru:
 Kći je kana mogorskoga,
 Svud se djela nje prostiru.
645 Uza nj k meni pak se uzvisi
Kćerca Esad-efendijina,
I ljepotom ka se visi,
Pertevljeva kći jedina.
 Vrijedni su oba své cijec vire,
650 Da se carstvo s njimi srodi:
Tko za cara rado umire,
Zna ga cijenit tko gospodi.
 Pak obilan pir se spravi
 I po svijetu svemu zamni:
655 Jer kad sunce lice objavi,
Ni'e moguće svijet da tamni.
 A međuto jedan skoči
 U Siriju baltadžija,
 I gdje Nilo rijeka moči
660 Plodni Egipat, slavan prija,
 Veleć pašam brže da se
 Spravi hrane izobila
 Onijem kijeh car vodi uza se,
 Vjerna i laka svoja krila.

665 I zapovijed moju ostavi
U šerifa Meke svete,
Da njegove hitre plavi
S hrane u Džidu brže lete.

A do poli svibnja u luci
670 Sto galija još se opremi,
I šatorje carsko svuci
Prije u Skudar s pismi svjemi,

Neka, ugodno kad zavlada
Povjetarcem vrijeme i morem,
675 Riješeć jedar' bijela stada
Putovati udilj morem.

Sa mnom pođi Sokolica
Pogibjelim vikla u boju:
Jerhrabrena nje desnica
680 Svú će čuvat slavu i moju.

Pet sât s agom janjičara
S sobom na put jošte uzet ću,
I inijeh toli dvaš bojara
Za sigurnos tijeme veću.

685 S Dilaverom tefterdara
I nišandži moga pašu
Zovem, i onijeh koji uz cara
Čile konje vodeć jašu.

Od carskoga stremena se
690 Pripravite još gospoda,
Kijem nek trijes pisara se,
Muteferik' četres doda.

A Mahumet s Huseinom
I Redžepom kajmakami
695 Neka ostanu nad širinom
Mojih zemalj' bdeći sami«.

Osman reče, a sve vijeće
Na prsima ruke skrsti,
Trepeć s ropstva, kô trepeće
700 Trst, kad sjever zadme čvrsti.

Nu se vara tko god scijeni
Sam na sjever trst da prèda:
Vlažni na nju jug okreni,
I prèdat će trst ureda.